

ТЕРНОПЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ ТЕРНОПЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій
Науково-дослідна лабораторія «Актуальні проблеми технологічної та професійної
освіти»

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Кафедра теорії і методики технологічної освіти

Кафедра основ виробництва та дизайну

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

Кафедра технологічної та професійної освіти

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

30 травня 2023 р.

Кременець – 2023

УДК 378:377.091.12.11.3-051:62/64

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції / за ред. М. С. Курача, І. В.Цісарук. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023. 185 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка (протокол № 10 від 16 червня 2023 р.)

Редакційна колегія:

КУРАЧ Микола Станіславович – доктор педагогічних наук, професор, проректор із стратегічного планування та наукової роботи Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;

ЦІСАРУК Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;

ЦИНА Андрій Юрійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ВЕЛИЧКО Дмитро Олександрович – заслужений діяч мистецтв України, член НСХУ, декан художньо-графічного факультету Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти». У поданих матеріалах висвітлено широке коло актуальних проблем, зокрема: теоретико-методологічні аспекти підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти в закладах вищої освіти; компетентнісний підхід у технологічній та професійній освіті; інноваційні технології у технологічній та професійній освіті; особливості організації освітнього процесу у закладах освіти в умовах Нової української школи; становлення та розвиток технологічної та професійної освіти в Україні та за кордоном.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, науковим співробітникам, аспірантам, докторантам, здобувачам вищої освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за відсутність плагіату, фальсифікації та фабрикації даних, а також достовірність фактів і посилань, грамотність і науковий зміст несуть автори тез.

ЗМІСТ

Андрошук І. В., Андрошук І. П. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ.....	7
Бабій Н. В., Мартинюк В. М. АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО ВИБІРКОВОГО МОДУЛЮ «ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	10
Бездощук Т. В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 8 КЛАСІ.....	13
Беляєва Н. П. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІННОСТЕЙ БЕЗПЕЧНОЇ ОСВІТИ В ПРАКТИКУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	16
Білик В. В., Слабичька Н. В. РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ МАЙСТЕР-КЛАСУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	19
Близнюк М. М. ДИЗАЙНЕРСЬКА ТВОРЧИСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ.....	24
Волкова Н. В. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ 015.ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ) ПРИ ВИРШЕННІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ.....	27
Галаган І. М., Ліщук Ю. М., Григорчук А. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОРЕДАКТОРА СЛІРСНАМР НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....	30
Гарматюк Р. Т., Гарматюк І. Т., Остапчук В. Г. ЛАБОРАТОРНИЙ ПРАКТИКУМ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	34
Гев О. М. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ.....	37
Гребенюк М. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	39
Грудинін Б. О., Туманова Ю. В. КРИТЕРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ЯК ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ.....	42

Іванчук А. В. ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСНОВА ТЕХНІЧНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ.....	45
Клак Д. С., Ліщук Ю. М., Кравчук О. В. ВИКОРИСТАННЯ 3D-ПРИНТЕРІВ В ОСВІТІ.....	49
Кондель В. М. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ».....	53
Кулик Є. В., Срібна Ю. А., Коваль О. А. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНА – ЄС.....	57
Курач М. С., Цісарук І. В. ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА 2022-2032рр.	61
Ломакович А. М., Галаган І. М., Шевчук В. Р. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ СЕРВІСУ MICROSOFT DESIGNER З ІНТЕГРАЦІЄЮ НЕЙРОМЕРЕЖ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....	67
Мазур Ю. О. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	71
Марущак О. В., Недзеленко Ю. А., Ткачук Н. І. ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА.....	74
Міщенко О. В. СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА НА ВИРОБНИЦТВІ В ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	80
Олексюк М. П., Лотоцький В. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	84
Омельчук О. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЕКТІВ НА ГУМАНІТАРНО- ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ.....	89
Панчук М. М., Мельничук О. Т. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	91
Попова Т. І., Ровенська К. В. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРАТОРІВ АКАДЕМГРУП У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	96

Приймак В. М., Малецький І. ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ.....	98
Разумей М. А., Шмигельський В. В. ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ.....	103
Рак В. І., Ящик О. Б. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ SMART ЗАСОБІВ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	106
Резніченко З. В. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....	108
Рябець К. С. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ.....	111
Рябець С. І., Алфімов І. О. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ З ДЕРЕВООБРОБКИ.....	115
Рябець С. І., Нестер І. О. ВИМОГИ ДО ОБ'ЄКТІВ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ЗЗСО.....	117
Савчук О. П. ТЕХНОЛОГІЧНА ТА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	120
Свиридюк А. С. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА З БІСЕРОПЛЕТІННЯ.....	122
Слободянюк Н. А., Дощечкіна І. В. ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА: ТЕОРЕТИКО- МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.....	125
Тимощук А. А. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЙ.....	130
Томашівський С. М., Писаренко В. В. РОЗВИТОК ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	133
Туляєв В. В. ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	137
Хренова В. В., Конік К. Р. АРТ-МЕТОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ	

ДІЯЛЬНОСТІ.....	142
Цина А. Ю., Деденєв О. Ю. ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНІВ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	148
Шабага С. Б., Іващук В. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	154
Шимкова І. В., Цвілик С. Д. ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН- ПЛАТФОРМИ CANVA ЗА УМОВ ЕЛЕКТРОННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	158
Шурин О. І., Войтович Т. М. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	163
Шурин О. І., Волошук В. В. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ.....	168
Янчук В. С. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....	173

Шурин О. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти,

трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

olena.shuryn@rshu.edu.ua

Волошук В. В.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Рівненський державний гуманітарний університет

vika.myzuk21@gmail.com

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

В сучасних умовах перед школою та вчителями стоїть завдання не лише забезпечити учнів глибокими й міцними знаннями, а й розвинути творчі здібності кожного школяра, сформувані в нього такі вміння і навички, які допоможуть йому самостійно здобувати нові знання та оволодіти способами виконання дій для розв'язання нагальних проблем і вирішення завдань. Тому, актуальним нині є впровадження в освітній процес проблемного навчання, яке сприятиме активізації розумової діяльності школярів і підвищить їх інтерес до здобування нових знань. Адже саме проблемне навчання сприяє виробленню мотивів і мотивації навчально-пізнавальної діяльності вихованців, сприяє розвитку їхніх творчих нахилів, виховує самостійність, активність і креативність учнів, сприяє формуванню всебічно розвинутої особистості, спроможної вирішувати майбутні професійні та життєві проблеми.

Проведений аналіз наукових праць за темою дослідження показав, що розробкою концепції впровадження проблемного навчання в освітній процес для розвитку творчого потенціалу займалися багато фахівців у галузі педагогіки та психології (І. Лернер, А. Матюшкін, М. Махмутов, М. Скаткін та ін.). Результати досліджень науковців переконують, що проблемне навчання має суттєві переваги порівняно з пояснювально-ілюстративним. Разом з цим, у наукових працях Т. Кудрявцевої, В. Паламарчук, В. Сидоренка, В. Ягупова та інших зазначається, що розумовий розвиток учнів відбувається в процесі розв'язання проблемних ситуацій, які відповідають конкретним освітнім завданням щодо розвитку особистості.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Метою статті є дослідження дидактичних можливостей проблемного навчання як ефективного засобу розвитку творчого потенціалу старшокласників.

У сучасній школі організація освітнього процесу у вигляді проблемного навчання залежить від мети уроку, яка визначається педагогом. В основі проблемного навчання є проблема – складне теоретичне чи практичне питання, яке потребує розв'язання, вивчення або дослідження. Проблема виникає тоді, коли учень повинен вирішити інтелектуальне завдання в процесі розв'язання реальних ситуацій. Проблеми можуть мати об'єктивний (коли ще не існує їх наукового вирішення) або суб'єктивний характер (наукове розв'язання проблеми є, однак певна група школярів не знає способів її вирішення).

Сьогодні проблемне навчання розглядають як технологію розвивальної освіти, спрямовану на активне одержання знань, формування прийомів дослідницької діяльності, залучення до наукового пошуку, творчості, виховання соціально значущих рис особистості. Цей вид навчання передбачає дві основні цілі: допомогти учням самостійно засвоїти зміст навчального матеріалу та навчити застосовувати наукові методи у процесі пізнання.

До цілей проблемного навчання відносять не лише засвоєння результатів наукового пізнання, системи знань тощо, а і сам процес отримання цих результатів, формування пізнавальної діяльності учня і розвитку його творчого потенціалу.

Проблемне навчання має такі дидактичні можливості: підвищення якості знань, умінь і навичок; якісне опрацювання та засвоєння навчального матеріалу учнями на уроці; формування системи знань, умінь, засобів дій; уміння орієнтуватися у нових умовах; розвиток критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів; розвиток розумових сил, пізнавальної активності, самостійного й творчого мислення; уміння висувати гіпотези, їх обґрунтовувати, здійснювати пошук шляхів більш надійного і творчого вирішення; формування готовності до пошуку в учнів, розв'язання проблем, яких сповнене життя, та посилення ролі самого суб'єкта навчання в освітньому процесі; розвиток інтуїції, діалогічності, уміння аргументації; всебічний розгляд різноманітних наукових і практичних проблем; формування досвіду творчого спілкування; забезпечення самоактуалізації та самореалізації особистості; формування власного пізнавального стилю.

В основі пояснювально-ілюстративного навчання покладено принцип передавання учням готових знань, а в основі проблемного навчання – принцип активної навчально-пошукової діяльності учня, знаходження нових способів дій, які мають практичне спрямування [3].

При проблемному навчанні діяльність вчителя полягає в тому, що він в конкретних випадках пояснює зміст найскладніших понять. Отже, вчителеві необхідно створювати проблемні ситуації, організовувати навчально-пізнавальну діяльність школярів. На основі аналізу повідомлених фактів учні самостійно роблять висновки і узагальнення, формулюють за допомогою вчителя поняття, закономірності тощо. Результат такої діяльності учнів – вироблення навичок розумових операцій і дій, навичок практичного застосування знань, розвитку уваги та творчих здібностей.

Особливість освітнього процесу з трудового навчання полягає в тому, що створення на уроках проблемних ситуацій є одним з важливих засобів організації проектно-технологічної діяльності учнів і розвитку їх технічно-творчих здібностей. Зокрема, школярам необхідно згадати раніше набуті знання і вироблені вміння, ліквідувати невідповідність між науковими знаннями та практичним досвідом. Відповідно, вчитель трудового навчання використовує такі проблемні ситуації, для розв'язання яких учням необхідно застосовувати набуті знання та вміння в нових конкретних умовах, або коли школярі повинні вибрати з кількох можливих способів вирішення проблеми один оптимальний. Наприклад, проблемні ситуації можуть виникати, коли існують протиріччям між схематичним зображенням об'єкта і конструктивним оформленням технічного пристрою.

Проблемні ситуації створюються завдяки неповних відомостей в ескізі, кресленні, технологічній чи інструкційній картці (або іншій технічній документації). Цей методичний прийом дає можливість залучати до розв'язання проблеми всіх учнів класу, адже учням необхідно проаналізувати власний набутий навчальний досвід і застосувати ті знання, які дозволять успішно вирішити поставлене завдання [1, с.18].

Заплановані вчителем проблемні ситуації можуть бути використані у випадках, коли виникають дефекти деталей і виробів, допускаються помилки при їх проектуванні та виготовленні, не виконуються правила безпечної експлуатації та порушуються вимоги охорони праці. Розв'язувати комплекс технічних проблем учень зможе тільки шляхом застосування знань і вмінь, як нових, так і раніше набутих. Отже, проведення аналізу проблемної ситуації, використання раніше набутих знань у нових умовах надає можливість учнівській молоді успішно розв'язувати проблемні завдання з трудового навчання, що сприяє розвитку їх творчих здібностей.

Таким чином, узагальнений підхід до розв'язання проблемної ситуації має такий алгоритм: створення проблемної ситуації; збирання й аналіз

інформації, необхідної для вирішення проблеми з одночасною актуалізацією життєвого досвіду; висування гіпотез; формулювання висновків [5, с.38].

У багатьох науково-педагогічних джерелах (О. Коберник, Н. Матяш, В. Сидоренко та ін.) досліджуються ефективні умови, прийоми й методи, які сприяють розвитку творчого мислення учнів на уроках трудового навчання. До них відноситься проблемний виклад навчального матеріалу. При проблемному викладанні перед учнями ставляться вузлові проблеми і питання. До них відносять ті, на які учні не можуть відповісти відразу, адже вони не володіють повною інформацією для вирішення технологічних питань [2, с. 150].

Разом з цим, важливим є питання про типи проблемних ситуацій та їх особливості на уроках трудового навчання. Це питання педагоги вирішують з урахуванням умов, в яких проводиться трудове навчання й виховання учнів. Можна виділити наступні типи проблемних ситуацій:

Перший тип. Проблеми, що виникають при поясненні нової технологічної операції, робочих прийомів, підбору матеріалів. При вирішенні подібних проблем виявляється недостатній рівень раніше засвоєних знань і виникає потреба в нових знаннях, вміннях і навичках.

Другий тип. Проблеми, що виникають при виконанні практичних завдань. Проблеми такого типу мають особливо важливу роль, бо сприяють творчому застосуванню системи набутих знань при виконанні конкретного завдання, розвивають здатність творчо вирішувати трудові завдання [4].

Результати проведеного дослідження показали, що сучасна дидактика розглядає творчість як складний і своєрідний процес, якому можна навчитися. Для цього необхідно виявити його закономірності, на основі яких можна створити певні методи чи прийоми навчання.

Пошук наукової організації творчої праці дав змогу сучасній педагогічній науці розробити нові методи розв'язання проблемних завдань і ситуацій. Серед розроблених педагогами методів ефективними з питань технічної творчості є: метод мозкового штурму, метод фантазування, метод зразків, метод фокальних об'єктів, метод створення образу ідеального об'єкта.

Творчість людини у будь-якій сфері її діяльності часто буває пов'язана не лише зі створенням чогось принципово нового, а й може проявлятися на виконавчому рівні, тобто в новому переосмисленні й новому баченні вже існуючого об'єкта чи образу. Для успішного розв'язання конкретних завдань, які виникають у процесі планування і створення об'єкта, необхідно чітко усвідомлювати мету розробки того чи іншого об'єкта, мету тієї чи іншої проблеми.

Таким чином, методика впровадження проблемного навчання в освітній процес з трудового навчання повинна сприяти розвитку творчих здібностей учнів, залучення їх до наукового пошуку та технічної творчості для ознайомлення школярів з технологічними процесами сучасних виробництв.

На даному етапі розвитку суспільства проблемне навчання формує гармонійно розвинену творчу особистість, яка логічно мислить, знаходить рішення в різних проблемних ситуаціях, навчається систематизувати і накопичувати знання, здатну до високого самоаналізу, саморозвитку і самокорекції.

Проведене дослідження та отримані результати дають підстави розглядати проблемне навчання як ефективний засіб розвитку творчого потенціалу. В його основу покладено майстерність вчителя створювати на уроках різноманітні проблемні ситуації, що сприяє виробленню в учнівської молоді вмінь та навичок формулювати проблему, визначати способи її вирішення.

Сучасні досягнення педагогічної науки дають можливість виокремити переваги проблемного навчання над традиційним пояснювально-ілюстративним навчанням, зокрема до них відносять: глибоке розуміння навчального матеріалу та його усвідомлене засвоєння учнями; мотивацію до здобування нових знань; формування комунікативних і творчих здібностей школярів; виховання самостійності та навчальної активності; набуття досвіду щодо колективного вирішення завдань.

Однак, проблемне навчання має і певні недоліки, зокрема: вимагає більших часових затрат на уроці для створення проблемних ситуацій; не завжди його можна застосовувати через складність навчального матеріалу та у зв'язку з відсутністю готовності суб'єктів освітнього процесу.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Перспективними напрямками подальших наукових пошуків є дослідження існуючих методик проблемного навчання на уроках трудового навчання та виявлення їх особливостей.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності. К.: Либідь, 2006. 272 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник. К.: Вид. центр Академія, 2001. 576 с.
3. Манойленко Н. В. Вибрані питання основ теорії технологічної освіти. Частина 1. Курс лекцій. Навч. посіб. для студентів спеціальності технологічна освіта ЗВО. Кропивницький: ЦОП «Авангард», 2018. 156 с.

4. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. К.: Академія, 2000. 544 с.

5. Фурман А. В. Методика застосування проблемних ситуацій на уроці. *Проблемні ситуації в навчанні*. К., 1991. С. 67–72.

Янчук В. С.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Хмельницький національний університет

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Зміна акцентів на отримання нових результатів професійно-технічної освіти актуалізує значущість нового підходу до забезпечення якості підготовки кваліфікованих робітників, зокрема компетентнісного. Концепція компетентнісного підходу в освіті, у тому числі у професійно-технічній, спрямована на розвиток особистості професіонала з позитивним світоглядом, ціннісними орієнтаціями, здатністю швидко адаптуватися до традиційних, нових і непередбачуваних життєвих і професійних ситуацій.

Компетентнісний підхід є важливим концептуальним підґрунтям реалізації нової системи принципів визначення цілей професійно-технічної освіти, відбору і структурування змісту навчального матеріалу, організації освітнього процесу й оцінювання освітніх результатів з метою досягнення достатньо майбутніми робітниками високого рівня знань, досвіду, обізнаності для здійснення професійної діяльності.

Тому одним із основних завдань сучасної освіти є питання впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку студентів. Основна увага акцентується на компетенціях, що сприяють адаптації фахівців до мінливих умов сучасного ринку праці й бурхливого розвитку науки й техніки. Сьогодні компетентнісний підхід стає невід'ємним складником освітньої галузі.

Взагалі, поняття «підхід» у загальному розумінні означає певну сукупність різноманітних засобів та прийомів, які діють певним чином на когось. У науковому розумінні поняття «підхід» тлумачиться як 233 вихідна позиція, що складає основу дослідницької діяльності. Це орієнтує людину на постійне професійне й особистісне самовдосконалення, самостійний пошук нових знань, самостійний розвиток необхідних умінь та навичок.

Компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

Підписано до друку 16.06.2023 р. Зам. № 349.

Формат 60x84/8. Гарнітура Time New Roman.

Папір офісний. Друк RISO.

Ум. друк. арк. 21,5

Тираж 100 примірників.

Друк у видавничому центрі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

47003, вул. Ліцейна, 1, м. Кременець

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК №6074 від 13.03.2018 р.